

Sławomir Steinborn

Opinia w sprawie wymogów formalnych wstępnych wniosków o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej byłego Prezesa Rady Ministrów Jarosława Kaczyńskiego i byłego Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego Zbigniewa Ziobrę¹

Opinion concerning formal requirements of preliminary motions for constitutional accountability action before the Tribunal of State against former Prime Minister Jarosław Kaczyński and against former Minister of Justice and Public Prosecutor General Zbigniew Ziobro (Opinion prepared on December 11, 2012 on the request of the Bureau of Research of the Chancellery of the Sejm): The purpose of the opinion is to examine whether the above mentioned preliminary motions for constitutional accountability action before the Tribunal of State are consistent with the requirements specified in the Act on the Tribunal of state and the Code of Penal Procedure. The author points out numerous formal defects of the motions, including the failure to indicate the place of commission of the act and failure to submit a list of persons that the applicants demand to be summoned before the Constitutional Accountability Committee.

Keywords: constitutional accountability | preliminary motion | Tribunal of State

Słowa kluczowe: odpowiedzialność konstytucyjna | wstępny wniosek | Trybunał Stanu

Doktor hab. nauk prawnych, profesor Uniwersytetu Gdańskiego;
s.steinborn@prawo.univ.gda.pl.

Przedmiotem opinii jest ustalenie, czy wstępne wnioski o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej przed Trybunałem Stanu byłego Prezesa Rady Ministrów Jarosława Kaczyńskiego i byłego Ministra Sprawiedliwości Prokuratora Generalnego Z. Ziobry, złożone do Marszałek Sejmu w dniu 19 listopada 2012 r., odpowiadają wymogom ustawowym.

¹ Opinia sporządzona 11 grudnia 2012 r. na zlecenie Biura Analiz Sejmowych; BAS-WAL-3072/12A.

Szczegółowa analiza wymogów, jakie zgodnie z art. 6 ust. 5 ustawy z 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu (Dz.U. z 2002 r. nr 101, poz. 925 ze zm.; dalej: ustawa o TS) powinien spełniać wstępny wniosek o pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu, zawarta została w mojej opinii z 20 lutego 2012 r. dotyczącej wstępnego wniosku o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej przed Trybunałem Stanu członków Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji. Rozważania te zachowują aktualność również w odniesieniu do wstępnych wniosków dotyczących J. Kaczyńskiego i Z. Ziobry. Nie ma zatem potrzeby powielania uwag o zasadniczym charakterze, w niniejszej opinii zaś ograniczę się do zbadania, czy złożone do Marszałek Sejmu wstępne wnioski spełniają wymogi wynikające z przepisów ustawy o Trybunale Stanu oraz Kodeksu postępowania karnego (dalej: k.p.k.).

W będących przedmiotem analizy wstępnych wnioskach zarzuca się J. Kaczyńskiemu i Z. Ziobro nie tylko popełnienie deliktów konstytucyjnych, ale również popełnienie czynów wyczerpujących znamiona przestępstwa. Zgodnie bowiem z art. 2 ust. 4 ustawy o TS członkowie Rady Ministrów ponoszą odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu za naruszenie Konstytucji RP lub ustaw, a także za przestępstwa lub przestępstwa skarbowe popełnione w związku z zajmowanym stanowiskiem. Właściwość Trybunału Stanu do orzekania o odpowiedzialności za przestępstwa lub przestępstwa skarbowe nie ma w tym przypadku charakteru wyłącznego, a więc od wnioskodawców zależy postawienie zarzutów popełnienia przestępstwa popełnionego w związku z zajmowanym stanowiskiem. Nie ulega jednak wątpliwości, że w sytuacji, gdy wstępny wniosek zawiera takie zarzuty, powinien on spełniać przewidziane w Kodeksie postępowania karnego wymogi dotyczące aktu oskarżenia. W wypadku natomiast zarzutów popełnienia deliktów konstytucyjnych wymogi te powinny być spełnione odpowiednio, z uwagi na konieczność odpowiedniej ich modyfikacji i dostosowanie do specyfiki postępowania w przedmiocie odpowiedzialności konstytucyjnej.

Poniżej w kolejnych punktach dokonana zostanie analiza spełnienia poszczególnych wymogów ustawowych dla wstępnego wniosku o pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu.

- Oznaczenie organu, do którego jest skierowany wniosek, oraz sprawy, której dotyczy (art. 119 § 1 pkt 1 k.p.k.) – wnioski na pierwszej stronie zawierają oznaczenie jako adresata Marszałka Sejmu, co odpowiada przepisowi art. 6 ust. 2 ustawy o TS.

- Oznaczenie wnoszącego pismo (art. 119 § 1 pkt 2 k.p.k.) – w nagłówkach wstępnych wniosków zamieszczono określenie „Grupa posłów na Sejm”, w *petitum* zaś wniosku wyraźnie wskazano: „my niżej podpisani posłowie na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej składamy wstępny wniosek”. Z uwagi na minimalną liczbę 115 posłów, którzy muszą złożyć wstępny wniosek, aby był on skuteczny, trudno wymagać wskazania w nagłówku pisma nazwisk wszystkich posłów.

Uznać należy, że spełnienie analizowanego wymogu w wystarczający sposób stanowi przytoczona treść wstępnego wniosku w połączeniu z wymienieniem nazwisk posłów popierających wstępny wniosek na liście zawierającej podpisy tych posłów. Przyjąć też należy, że nie jest konieczne podawanie we wstępnym wniosku adresu wnoszących pismo (por. art. 119 § 1 pkt 2 k.p.k.), gdyż postępowanie wszczynane na podstawie wstępnego wniosku na jego etapie przygotowawczym (przed Komisją Odpowiedzialności Konstytucyjnej) ma – od strony techniczno-organizacyjnej – charakter wewnętrznej, a więc wystarczające są przyjęte w Sejmie ogólne zasady komunikacji z posłami i obiegu pism.

- Imię i nazwisko osoby objętej wnioskiem, inne dane o jego osobie (art. 332 § 1 pkt 1 k.p.k.) – w obu wstępnych wnioskach określono osoby nimi objęte przez podanie ich imienia i nazwiska, daty i miejsca urodzenia oraz pełnionej funkcji, z którą związana jest odpowiedzialność konstytucyjna wraz z okresem pełnienia tej funkcji. Uznać należy to za wystarczający sposób identyfikacji osób, których dotyczą wstępne wnioski.

- Dokładne określenie zarzucanego czynu ze wskazaniem czasu, miejsca, sposobu i okoliczności jego popełnienia oraz skutków, a zwłaszcza wysokości powstałej szkody (art. 332 § 1 pkt 2 k.p.k.) – w odniesieniu do byłego Prezesa Rady Ministrów Jarosława Kaczyńskiego sformułowano we wstępnym wniosku trzy zarzuty, w tym jeden dotyczący popełnienia przestępstwa, a w stosunku do byłego Ministra Sprawiedliwości Prokuratora Generalnego Z. Ziobry – osiem zarzutów, w tym pięć dotyczących popełnienia przestępstwa. Ujęte zostały one w sposób co do zasady skonkretyzowany, a więc wskazujący, na czym polegało zarzucane działanie z odniesieniem do konkretnego zdarzenia faktycznego lub sytuacji faktycznej.

W odniesieniu do wymogów formalnych aktu oskarżenia wskazuje się, że sformułowanie konkluzji skargi powinno być tego rodzaju, by określone w niej zostały wszelkie ustawowe znamiona czynu zabronionego, ze szczególnym uwzględnieniem znamion modalnych jego strony przedmiotowej². Innymi słowy, opis zarzucanego czynu powinien korespondować z przyjętą kwalifikacją prawną czynu. Takie wymogi powinien spełniać również wstępny wniosek zawierający zarzut popełnienia przestępstwa. Zarzut popełnienia przestępstwa z art. 231 § 1 Kodeksu karny (dalej: k.k.) zawarty jest w pkt 3 wstępnego wniosku dotyczącego J. Kaczyńskiego. Prawdopodobnie jego sformułowanie budzi pewne wątpliwości. Trzeba bowiem zwrócić uwagę, że zarzuca się J. Kaczyńskiemu, iż nie dopełnił obowiązków jako Prezes Rady Ministrów, podczas gdy z treści zarzutu wynika raczej, że chodzi o podejmowanie działań stanowiących przekroczenie uprawnień Prezesa RM. W sformułowanym zarzucie brak również

² Zob. T. Razowski, *Formalna i merytoryczna kontrola oskarżenia w polskim procesie karnym*, Kraków 2005, s. 101.

wskazania, że działając w opisany tam sposób, J. Kaczyński działał na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, a także brak bliższego wyjaśnienia, na szkodę jakiego konkretnie interesu działanie miało miejsce. Trzeba też w końcu zauważyć, że w sposób dość ogólny zostało wskazane, że zarzucane działanie naruszało przepisy ustawy z 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze i przepisy Kodeksu postępowania karnego. Nie można jednak uznać, że taki sposób ujęcia zarzutu nie odpowiada wymogom ustawowym, gdyż nie należy utożsamiać tego fragmentu opisu czynu z wymogiem wskazania kwalifikacji prawnej czynu określonym w art. 332 § 1 pkt 4 k.p.k. Ten wymóg został bowiem spełniony przez wskazanie przepisu art. 231 § 1 k.k. Niewątpliwie opis czynu powinien wykazywać się pewnym minimalnym stopniem szczególności. Wydaje się, że w wypadku omawianego zarzutu został on spełniony, zwłaszcza że w treści uzasadnienia zostało doprecyzowane, jakie przepisy ustawy o prokuraturze zostały w ocenie wnioskodawców naruszone.

Większość zarzutów zawiera wskazanie czasu popełnienia deliktu konstytucyjnego lub przestępstwa, z tym że niekiedy następuje to przez zakreslenie pewnego przedziału czasu, w którym określone działanie miało miejsce z zastrzeżeniem niemożności wskazania konkretnego punktu czasowego, w którym doszło do popełnienia czynu. Taki sposób wskazywania czasu popełnienia czynu należy uznać za dopuszczalny. Jedynie w zarzucie określonym w pkt 6 wstępnego wniosku dotyczącego Z. Ziobry w ogóle nie określono czasu popełnienia tego czynu.

W przypadku zarzutów określonych w pkt 1 i 2 wstępnego wniosku dotyczącego J. Kaczyńskiego oraz zarzutów określonych w pkt 1, 2, 6, 7 i 8 wstępnego wniosku dotyczącego Z. Ziobry nie wskazano miejsca popełnienia czynu. Wydaje się, że co do zasady nie powinno nastęrczać trudności określenie miejsca popełnienia czynu polegającego na działaniu, które nastąpiło w konkretnym momencie czasowym. Jeżeli zaś istnieją obiektywne trudności i nie jest możliwe dokładne ustalenie miejsca popełnienia zarzucanego czynu, powinno zostać ono ustalone w treści zarzutu w przybliżeniu lub też powinna znaleźć się odpowiednia informacja o niemożności jego ustalenia. Uznać zatem należy, że we wskazanym zakresie wstępne wnioski dotknięte są brakami formalnymi. Zaakceptować natomiast można wskazanie, że czyn został popełniony w nieustalonym miejscu, jak uczyniono to w wypadku zarzutów określonych w pkt 3, 4 i 5 wstępnego wniosku dotyczącego Z. Ziobry. Za dopuszczalne i czytelne trzeba również uznać wskazanie w przypadku zarzutu określonego w pkt 3 wstępnego wniosku dotyczącego J. Kaczyńskiego, że czyn miał miejsce „w budynku Kancelarii Prezesa Rady Ministrów”.

Przepis art. 332 § 1 pkt 2 k.p.k. wymaga również określenia skutków zarzucanego czynu. Przyjść jednak należy, że odnosi się to przede wszystkim do przestępstw o charakterze materialnym (skutkowym). Delikty konstytucyjne zarzucane J. Kaczyńskiemu i Z. Ziobrze ujęte zostały w sposób formalny, jako

czyny polegające na naruszeniu określonych przepisów Konstytucji i ustaw. Z kolei w przypadku czynów wyczerpujących w ocenie wnioskodawców znamiona przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. trzeba stwierdzić, że formalny lub skutkowy charakter tego przestępstwa jest kwestią sporną w piśmiennictwie. W orzecnictwie Sądu Najwyższego przeważa jednak stanowisko, że przestępstwo to ma formalny charakter³. Stanowisko takie zaaprobował również Trybunał Konstytucyjny⁴. Przyjąć zatem należy, że w przypadku czynów objętych wstępnymi wnioskami nie było konieczne określenie skutków tych czynów.

- Wskazanie kwalifikacji prawnej, czyli określenie przepisów Konstytucji i ustaw, które zostały naruszone (art. 332 § 1 pkt 4 k.p.k.) – w odniesieniu do każdego z zarzutów postawionych J. Kaczyńskiemu i Z. Ziobrze wskazano przepisy Konstytucji oraz ustaw, w tym również przepisy Kodeksu karnego, które w ocenie wnioskodawców zostały naruszone. Wprawdzie w zarzucie określonym w pkt 6 wstępnego wniosku dotyczącego Z. Ziobry naruszony przepis wskazano w nieco inny sposób niż w wypadku pozostałych zarzutów, jednak omawiany wymóg należy uznać za spełniony w wystarczającym stopniu.

- Ze względu na odmienny – w porównaniu z aktem oskarżenia – etap postępowania, na którym składany jest wstępny wniosek, nie dotyczy go przewidziany w art. 332 § 1 pkt 5 k.p.k. wymóg wskazania sądu właściwego do rozpoznania sprawy i trybu postępowania. Wstępny wniosek inicjuje bowiem postępowanie przed Komisją Odpowiedzialności Konstytucyjnej. Poza tym w wypadku wstępnego wniosku o pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu do rozpoznania sprawy właściwy jest tylko jeden organ, a postępowanie z uwagi na naturę zarzutów może toczyć się wyłącznie, opierając się na regułach postępowania zwyczajnego, jako modelowego dla kwestii odpowiedzialności karnej. Wystarczające zatem jest oznaczenie wniosku jako „wstępnego wniosku o pociągnięcie go odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu”. Wymóg ten jest spełniony w wypadku obu wniosków.

- Uzasadnienie (art. 332 § 1 pkt 6 i § 2 k.p.k.) – należy w nim przytoczyć fakty i dowody, na których wniosek się opiera, a w miarę potrzeby wyjaśnić podstawę prawną zarzutów. Z uwagi na to, że wstępny wniosek dopiero inicjuje postępowanie o odpowiedzialności konstytucyjnej, nie odnosi się do niego wymóg omówienia okoliczności, na które powołuje się oskarżony w swej obronie.

Uzasadnienia wstępnych wniosków co do zasady zawierają wskazanie faktów, na jakich wnioski się opierają, jak również wyjaśnione zostały podstawy prawne zarzutów. Analizowany wymóg należy jednak odczytywać nie tylko jako konieczność zawarcia we wstępnym wniosku odpowiedniego jego uza-

³ Zob. postanowienie SN z 25 lutego 2003 r., sygn. akt WK 3/03, OSNKW 2003, nr 5–6, poz. 53.

⁴ Zob. wyrok TK z 9 czerwca 2010 r., sygn. akt SK 52/08, OTK-A ZU 2010, nr 5, poz. 50.

sadnienia jako całości, ale należy go rozumieć jako wymóg należytego uzasadnienia każdego zarzutu z osobna.

Zwrócić należy zatem uwagę, że w pkt 2 wstępnego wniosku dotyczącego Z. Ziobry zarzucono mu bezprawne wykonywanie uprawnień zwierzchnich wobec Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komendanta Głównego Policji, Szefa CBA oraz Szefa ABW, polegających na żądaniu udzielenia informacji o podejmowanych działaniach i wydawaniu im wiążących poleceń. Tymczasem uzasadnienie tego zarzutu zostało sformułowane łącznie z uzasadnieniem zarzutu z pkt 1 i koncentruje się w pierwszej części na kwestii wydania i ocenie prawnej zarządzeń Prezesa Rady Ministrów nr 138 i nr 40. Następnie przedstawione zostały okoliczności spraw B. Blidy, M. Garlickiego i sprawy V Ds. 324/07 oraz działania podejmowane w związku z nimi przez Z. Ziobrę. Co do tej pierwszej sprawy wskazuje się jednak wyłącznie, że Z. Ziobro doprowadził do zainteresowania Prokuratury Krajowej tzw. sprawami węglowymi, a także na wywieranie nieformalnego wpływu na tok postępowania przez B. Święczkowskiego, Szefa ABW. W odniesieniu do drugiej ze wskazanych spraw, podaje się w uzasadnieniu, że Z. Ziobro ingerował w toczące się postępowanie przez ukierunkowanie tego postępowania na udowodnienie winy osób wytypowanych z przyczyn politycznych. Z kolei co do sprawy V Ds. 324/07 wskazuje się, że Z. Ziobro doprowadził do wyłączenia z akt sprawy części materiałów do odrębnego rozpoznania. Następnie wskazuje się na fakt wydania przez Z. Ziobro ówczesnemu Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji polecenia odstąpienia od planowanej czynności procesowej. Z powyższego wynika, że wstępny wniosek dotyczący Z. Ziobry nie zawiera odpowiedniego uzasadnienia zarzutu sformułowanego w pkt 2, gdyż nie wskazano bliżej, w jakich konkretnych okolicznościach i jakie uprawnienia zwierzchnie były przez niego wykonywane wobec Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komendanta Głównego Policji, Szefa CBA oraz Szefa ABW. Uzasadnienie wspomina wyłącznie o wydaniu polecenia ówczesnemu Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Zarzut określony w pkt 4 wstępnego wniosku wobec Z. Ziobry dotyczy popełnienia przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. polegającego na tym, że nadzorował on postępowanie w sprawie V Ds. 324/07, mimo że został przesłuchany w tej sprawie jako świadek, a także wywierał wpływ na ukierunkowanie tego postępowania. Z kolei zarzut określony w pkt 5 również zarzuca popełnienie czynu z art. 231 § 1 k.k. w związku z postępowaniem w sprawie V Ds. 324/07, polegającego między innymi na doprowadzeniu do wyłączenia z akt nadzorowanego postępowania części materiałów do odrębnego rozpoznania i wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów J. Kaczmarkowi, J. Netzłowi i K. Kornatowskiemu oraz zarządzenia o ich zatrzymaniu i przymusowym doprowadzeniu. Tymczasem w uzasadnieniu zarzutu z pkt 4 szeroko przedstawiony został przebieg działań prokuratury prowadzonych wobec J. Kaczmarka zakończony

konkluzją, że Z. Ziobro doprowadził do ukierunkowania postępowania karnego na osobę J. Kaczmarka, nie wyjaśniając w ogóle podstawy prawnej oskarżenia. Z kolei uzasadnienie zarzutu z pkt 5 wskazuje na fakt przesłuchania Z. Ziobry w charakterze świadka i mimo tego sprawowania faktycznego nadzoru nad postępowaniem w sprawie V Ds. 324/07 oraz zawiera analizę prawną tej kwestii. W związku z powyższym stwierdzić należy, że uzasadnienie wprowadza w błąd co do tego, jaka jego część uzasadnia jaki zarzut. Uzasadnienie w części określonej jako dotycząca zarzutu z pkt 5 w przeważającej części stanowi uzasadnienie zarzutu z pkt 4 i *vice versa*. Wydaje się zatem, że nie można uznać za spełniony w tym zakresie wymóg uzasadnienia wstępnego wniosku.

Na s. 32 wstępnego wniosku dotyczącego Z. Ziobry wskazano, że uzasadnienie zarzutu określonego w pkt 7 jest niejawne. Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 338 § 3 k.p.k., jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli „tajne” lub „ściśle tajne”, oskarżonemu doręcza się odpis aktu oskarżenia bez uzasadnienia. Uzasadnienie aktu oskarżenia udostępnia się jednak z zachowaniem rygorów określonych przez prezesa sądu lub sąd. Wynika z tego wniosek, że uzasadnienie w każdym przypadku musi zostać sporządzone, a reglamentacji podlega jednak sposób jego udostępnienia oskarżonemu. Takie same reguły należy przyjąć w stosunku do wstępnego wniosku. Tym samym uznać należy, że we wstępnym wniosku błędnie pominięto uzasadnienie zarzutu określonego w pkt 7.

Wskazać też należy, że w uzasadnieniu wstępnego wniosku dotyczącego Z. Ziobry w zakresie zarzutu z pkt 8 całkowicie pominięto wyjaśnienie podstawy prawnej oskarżenia, podczas gdy zarzut ten dotyczy popełnienia przestępstwa z art. 231 § 1 k.k.

Brak też w uzasadnieniu wniosku dotyczącego J. Kaczyńskiego bliższego wskazania dowodów, na jakich wniosek się opiera i z jakich wnioskodawcy wywodzą ustalenia faktyczne, które dały podstawę do sformułowania zarzutów. Nie można bowiem uznać za spełnienie tego wymogu wskazania jako dowodu na końcu uzasadnienia wstępnego wniosku raportu komisji śledczej do zbadania okoliczności tragicznej śmierci byłej posłanki B. Blidy „wraz z zebrany materiał dowodowy”. Trzeba też zwrócić uwagę, że w uzasadnieniu wniosku wnioskodawcy odwołują się do treści zeznań świadka J. Kaczmarka złożonych przed sejmową komisją śledczą, mimo że nie zostały one wskazane jako dowód w sprawie. Pomijając fakt, czy dowodem w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności konstytucyjnej może być raport sejmowej komisji śledczej, czy raczej należy w sposób bezpośredni sięgnąć do źródeł dowodowych wykorzystanych w postępowaniu przed sejmową komisją śledczą (np. świadków), to nie ulega wątpliwości, że niedopuszczalne jest sumaryczne wskazywanie dowodów w uzasadnieniu wstępnego wniosku. W praktyce karnoprosesowej przyjęte jest odrębne wskazywanie w akcie oskarżenia dowodów w odniesieniu do poszczególnych okoliczności sprawy. Podobnie należy też

przyjąć w wypadku wstępnego wniosku. Wskazanie dowodów w treści uzasadnienia ma bowiem istotne znaczenie z punktu widzenia prawa do obrony osób, których ten wniosek dotyczy. Brakiem tym nie jest natomiast dotknięty wstępny wniosek dotyczący Z. Ziobry, gdyż jego autorzy wskazali i powiązali poszczególne dowody z poszczególnymi okolicznościami wskazywanymi w uzasadnieniu.

- Lista osób, których wezwania przed Komisję Odpowiedzialności Konstytucyjnej wnioskodawcy żądają (art. 333 § 1 pkt 1 k.p.k.) – oba wstępne wnioski nie zawierają takiej listy. W uzasadnieniu wniosku dotyczącego J. Kaczyńskiego wnioskodawcy odwołują się natomiast do zeznań świadka J. Kaczmaraka, w uzasadnieniu zaś wstępnego wniosku dotyczącego Z. Ziobry wskazują jako dowody protokoły zeznań wskazanych z imienia i nazwiska świadków, przesłuchanych przed sejmową komisją śledczą. Przyjąć należy, że w takim wypadku wstępne wnioski powinny zawierać wnioski o wezwanie tych osób przed Komisję Odpowiedzialności Konstytucyjnej. Jeżeli bowiem wnioskodawcy nie zamierzaliby żądać przesłuchania tych osób w postępowaniu przed Komisją Odpowiedzialności Konstytucyjnej, nie powinni odwoływać się do ich zeznań w treści uzasadnienia wstępnego wniosku.

- Wykaz innych dowodów, których przeprowadzenia przez Komisję Odpowiedzialności Konstytucyjnej domagają się wnioskodawcy (art. 333 § 1 pkt 2 k.p.k.) – oba wstępne wnioski nie zawierają takiego wykazu, mimo że w treści ich uzasadnień wskazują one na wiele dokumentów jako dowody w sprawie. W związku z tym wstępne wnioski powinny wykazywać takich dowodów.

- Oznaczenie daty (art. 119 § 1 pkt 4 k.p.k.) – data sporządzenia wstępnych wniosków została określona na ich pierwszej stronie.

- Podpisy (art. 6 ust. 5 ustawy o TS). Mimo że wymóg podpisania stanowi przewidziany w art. 119 § 1 pkt 4 k.p.k. ogólny warunek formalny pisma procesowego i odnosi się również do aktu oskarżenia, ustawodawca w przepisie art. 6 ust. 5 ustawy o TS odrębnie wskazał, iż wstępny wniosek musi zawierać podpisy wszystkich wnioskodawców. Wynika z tego, że podpisy wnioskodawców muszą stanowić element samego wstępnego wniosku. Analizowane wstępne wnioski co do zasady powyższy wymóg spełniają. Zostały do nich dołączone dokumenty o tytule: „Lista posłów popierających wstępny wniosek o pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu byłego Prezesa Rady Ministrów Pana Jarosława Kaczyńskiego” oraz „Lista posłów popierających wstępny wniosek o pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu byłego Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego Pana Zbigniewa Ziobro”. Listy te zawierają wskazanie imion i nazwisk, przynależności klubowej oraz podpisy poszczególnych posłów. Biorąc pod uwagę treść tych dokumentów oraz treść samych wniosków, gdzie używane sformułowania w *petitum* („my niżej podpisani posłowie na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, składamy wstępny wniosek o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej i karnej”) wskazują

jasno, że wstępny wniosek jest składany Marszałek Sejmu przez grupę posłów, uznać należy, iż listy zawierają wskazanie posłów podpisanych pod wstępnym wnioskiem. Mimo że od strony formalnej mamy do czynienia z dwoma odrębnymi dokumentami: z wstępnym wnioskiem oraz listą posłów, to całość tych dokumentów wskazuje, że od strony materialnej mamy do czynienia z jednym oświadczeniem woli złożonym przez grupę posłów.

- Wskazanie osoby upoważnionej do występowania w imieniu wnioskodawców w dalszym postępowaniu przed organami Sejmu (art. 6 ust. 5 ustawy o TS) – oba wstępne wnioski nie zawierają wskazania tej osoby. Upoważnienie posła J. Kozdronia do występowania w imieniu wnioskodawców zawiera natomiast skierowane do Marszałek Sejmu pismo przewodnie podpisane przez przewodniczącego Klubu Parlamentarnego Platforma Obywatelska posła R. Grupińskiego. Nie można jednak uznać, aby w ten sposób dopełniony został omawiany wymóg ustawowy. Upoważnienie do występowania w imieniu wnioskodawców musi być zawarte we wstępnym wniosku. Przepisy ustawy o Trybunale Stanu nie przewidują możliwości delegacji kompetencji do wyznaczenia tego przedstawiciela na inną osobę. Poseł R. Grupiński jest tylko jednym z wnioskodawców i nie jest uprawniony do składania oświadczenia w imieniu wszystkich wnioskodawców. Ustawodawca wymaga, aby oświadczenie o wskazaniu osoby upoważnionej do występowania w imieniu wnioskodawców zostało zawarte we wstępnym wniosku, gdyż jest to oświadczenie wszystkich wnioskodawców, a nie jednego z nich.

- Lista adresów osób, których wezwania przed Komisję Odpowiedzialności Konstytucyjnej wnioskodawcy żądają (art. 333 § 3 k.p.k.) – lista stanowiąca odrębny od wstępnego wniosku dokument została – zgodnie z informacją przekazaną przez Biuro Analiz Sejmowych – dołączona do wyłącznej wiadomości Marszałek Sejmu i Komisji Odpowiedzialności Karnej.

- Odpisy wstępnego wniosku dla każdej osoby nim objętej (art. 334 § 1 k.p.k.) – do wniosków nie dołączono jako załączników żadnych ich odpisów.

Wnioski

Wstępne wnioski o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej przed Trybunałem Stanu byłego Prezesa Rady Ministrów Jarosława Kaczyńskiego i byłego Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego Zbigniewa Ziobro, złożone do Marszałek Sejmu w dniu 19 listopada 2012 r., nie odpowiadają następującym wymogom ustawowym:

- 1) w zarzucie określonym w pkt 3 wstępnego wniosku dotyczącego J. Kaczyńskiego błędnie wskazano, że nie dopełnił on obowiązków jako Prezes Rady Ministrów, podczas gdy treść zarzutu wskazuje raczej, że chodzi o podejmowanie działań stanowiących przekroczenie uprawnień Prezesa RM;

- poza tym brak również wskazania i wyjaśnienia, czy działając w opisany w zarzucie sposób J. Kaczyński działał na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, w tym na szkodę jakiego konkretnie interesu,
- 2) w zarzutach określonych w pkt 1 i 2 wstępnego wniosku dotyczącego J. Kaczyńskiego oraz w zarzutach określonych w pkt 1, 2, 6, 7 i 8 wstępnego wniosku dotyczącego Z. Ziobry nie zostało określone miejsce popełnienia czynu, w zarzucie zaś określonym w pkt 6 wstępnego wniosku dotyczącego Z. Ziobry nie określono również czasu popełnienia czynu (art. 332 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z art. 6 ust. 5 ustawy o TS),
 - 3) wstępny wniosek dotyczący Z. Ziobry nie zawiera odpowiedniego uzasadnienia zarzutów sformułowanych w pkt 2 i 7, uzasadnienie dotyczące zarzutów 4 i 5 jest niespójne z treścią tych zarzutów, w przypadku zaś zarzutu określonego w pkt 8 całkowicie pominięto wyjaśnienie podstawy prawnej oskarżenia (art. 332 § 1 pkt 6 i § 2 k.p.k. w związku z art. 6 ust. 5 ustawy o TS),
 - 4) uzasadnienie wstępnego wniosku dotyczącego J. Kaczyńskiego nie zawiera wskazania poszczególnych dowodów, na jakich ten wniosek się opiera (art. 332 § 2 k.p.k. w związku z art. 6 ust. 5 ustawy o TS),
 - 5) wstępne wnioski nie zawierają list osób, których wezwania przed Komisję Odpowiedzialności Konstytucyjnej wnioskodawcy żądają (art. 333 § 1 pkt 1 k.p.k.) oraz wykazów innych dowodów, których przeprowadzenia przez Komisję Odpowiedzialności Konstytucyjnej domagają się wnioskodawcy (art. 333 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z art. 6 ust. 5 ustawy o TS),
 - 6) w obu wstępnych wnioskach nie wskazano osoby upoważnionej do występowania w imieniu wnioskodawców w dalszym postępowaniu przed organami Sejmu (art. 6 ust. 5 ustawy o TS),
 - 7) do obu wniosków nie zostały dołączone odrębne listy adresów osób, których wezwania przed Komisję Odpowiedzialności Konstytucyjnej wnioskodawcy żądają (art. 333 § 3 k.p.k. w związku z art. 6 ust. 5 ustawy o TS),
 - 8) do każdego wstępnego wniosku powinny zostać dołączone po jednym odpisie dla osoby nim objętej (art. 334 § 1 k.p.k. w związku z art. 6 ust. 5 ustawy o TS).